

IL DUOMO.

(Folytatás.)

— Pedro, kilenc embert magad mellé gyorsan. Utánam! — kiáltja vadul. Lovára ugrik, a többiek alig hogy bírják utólélni. S akik maradnak, szájtátva csak késő éjjelre szállingóznak haza. Sforza vágat a fekete lován. Nem. Repül, mint a szél. De szállni szeretne, mint a gondolat. Olyan rövid máskor az út, s most milyen hosszú. De végre. Egy láng lobog a közeledő ház ablakában s egy pillanattal később meg-rántja a lova fékét. Por, hab verődik vissza rá, ahogy megáll. Rohan. Az első lépcsőn a háznagyba ütközik, beleragad.

— Ott van még? — lihegi, mintha fütének a vérét és egész uton attól félt volna, hogy már későre jár.

— Megállj, uram! Megállj! — suttog Ausonio — hol hagyta el csatlósaidat. Őcséd ágyasháza előtt hat állig fegyveres szolgál áll.

— Késnek a kutyák — dörög az ur és kardjához kap. — Mond Ausonio, mond, hogyan ment végbe?

— Egész nap betegét mutatva feködt az ágyán, nem türt meg senkit maga mellett. Ahogy eléggé mélyre szállt az alkony, a rejtéklépcsőn át távozott palotából. Senki sem vette észre, de én lestem rá, idáig követtem, belépett, tovább nem mehettem, csatlósok őrzik. Minden úgy történt, ahogy Te jóvendőlted, Uram. De ha előre tudtad, miért nem vágta be az útját?

— Miért nem? Eh, azt te nem érted, öreg. Ha lángolt a mámortól, hát folyjon a kanttól a vér. Az asszonyt nem lehet a bűn elől elzárni. S aki egy asszonyt szeretni tud, tudja halálosan, ha kell. Hogy késnek a nyomorultak — szisszent fel aztán. De a robogás mind közelebb hangzik, tiz marcona lovag ugrik le lováról. Kifeszült lándzsák végében lopóznak át a folyosó hidján.

Odaát nehezen ontja imbolygó illatos füstjét a myrrha láng. Nehéz brokát velencei függöny, omló, mint a pára, rózsalevéltől illatos az ágy, vágytól forró a lég és kéj remeg a szép asszonyi ajkon:

— Ölelj. Ha tudná.

Az ajtó előtt álmosak az örök.

— Pajtás, esiholj ki. — Egy pipát, fiuk. — Ha tudná.

Szikrát vet a kova, lobban a tapló. S a rövidke fénynél tiz lándzsa járja át a hat szóvalan mellett. A vasveretű ajtó kifordul az alabárdok sulyos csapása alatt.

— Csak én! — kiált Sforza s a tetemen át rohan a szomszéd terembe. A letépett függöny mögül két halálra meredt szempár bámul rá kábultan. Az öccse rámered az asztalon heverő tőrre, az asszony, az asszony a céda, a ledér, a buja állat, nála keres védelmet, hozzásimítja bronzfürtös fejét. Hiszen régen, talán, mikor még nem ismerte, akkor és azelőtt is, alkárkié volt, mindenkié volt, de most a saját öccse: Sforza kővé dermed, reszket a kezében a kétélű tőr. Amanak keze rácsap az utolsó menedékre, a másik tőrre. És maga elé rántja az asszonyt védelemül:

— Hát mind a ketten! — ordít fel Sforza. — Azzal oda szur, ahol két vadul dobogó szív egymáson

pihen. De az asszony egy pompás macska sima ügyességével hamarabb bukik le s a tőr csak a férfi szívének végétől szines. A tőr visszaugrik. Sforza hátralép, borzong, leereszti. Az asszony tüzes szeme lángolva mered rá.

— Ej, vessz el! — És villan a tőr, hisz annyi vért látott már. Az asszony, mint egy pánduc, az ajtónál terem.

— Fogjátok el! — kiált Sforza. És utána siet. Az ajtóban találkoznak. Az asszony arcán nincs egy csepp vér és látszik rajta, hogy végig gondolta a menekvés minden lehetőségét, aztán semmi sem maradván, szilaj nyugalommal, szóvalan csendben néz szemébe az urnak. Három vad fickó durva keze mélyed a husába. Sforza megáll. All egy pillanattal, aztán röviden, gunyosan felkacag, hüvelybe rejti tőrét.

— Ezeket itt — rug egyet rajtuk — a folyóba dobjátok, azt a dögöt — a terem felé mutat — pedig itt hagyjátok, a kincseket úthordjátok hozzám és felgyújtókat a palotát. Ezt az asszonyt pedig bilincsel kézzel az én palotámba hozzatok át a nagyterembe. — Szól, körül sem néz, senkinek egy szava ninesen rá, elmegy.

Egy fél óra múlva Sforza a nagyterem egyik ablakánál áll és arra fordítva arca, egy oszlophoz kötözve az asszony. A tulsó palota lángokban áll. Milanó jámbor polgárai ijedten ugranak ki ágyaikból és istenítéletet emlegetve sietnek oltani a már megmenthetetlen palotát és nyélbeütni a nagy scénát a holnap hírehez, mely fog szólani eképen:

„És az Ur meglátogatta az ő városát, tüzvész bocsáta reá. Hét kegyes és kolduskönyörülő ház esett áldozatul, közöttük egy, melynek lakója sem menekhetett meg az Ő haragja elől és aki eképen elnyeré földi jutalmát. Vala pedig neve Sforza Lázár. Adasék neki béke, Neked Uram áldás, mert nagy a Te könyörületességed. Amen. Anno 1383. 30. augusztó.“ — Amint ezt amaz idők annalese bizonyítja.

*

Mikor az utolsó üszökről is elszökik a láng, Sforza megfordul. Az asszony mered rá, szeme olyan a bosszullángtól, mint amott a hamu alatt hamvadó parázs. A férfi odalép a nőhöz, alig két lépés távol és belemélyed az asszony szemébe. Hosszan hallgatnak egymásra. És előbb az asszony enged, nem bírja el. Megzörren a lánca, elfordítja a szeméit. Sforza hozzálép, lassan felemeli a vasbaszorított törékeny, gyöngéd kezét, fel az ajkáig . . . Mji ez — és megcsókolja. A színeszű lerogy térdre a nagy ur előtt:

— Uram, hiszen akkor — rebegé a menekülés ösztöne az ajkán — de hiszen akkor Te nekem megbocsátasz, engem elbocsátasz. Hiszen nincs jogod — és kitör sirva — nincs jogod rá, hogy büntess engem. — Sir. Talán még többet akarna mondani aztán, amint magához tér, de Sforza csöndesen ingatja fejét.

— Holnap el lesz feledve minden — szól lassan és aztán eltávozik. Nemsokára két cseléd jön be, tálcákkal, melyeken pármai almák, szicíliai narancsok, ázsiai datolyák, ciprusi és malagai szőlők bora, hónapos ürü, fácán és hal van, a másik a myrrhás tripust hozza és a baldachinos ágyat veti. Belép egy csatlós, feloldozza az asszonyt, aki magára marad. Meredt tagjait kinyújtogatja, bomlott haját csavarja fel és lesiklott pántját emeli ruhájának, meztelen vállára. Oh, talán belenézne egy tükröbe is, ha volna. Hirtelen jutna eszébe valami, az ajtóhoz lép, lenyomja a kilincset. Zárva van.

*

Másnapra virradt. A féleszü barátának, aki a nagy ur iródeákja, most mondta meg a háznagy, hogy ura

Kiszely Lajos Kálvária-u. 14.

Üzsonnázóhely Egyetemi hallgatónak
tej, vaj, turó, körözött. nagy árkedvezmény.

hívhatja magához. A feleszi barát morog valamit, aminek az eleje talán azt jelenti, hogy őt most minek háborgatják, a vége pedig Aristoteles egy aforizmája már. De azért kimászik a kutyaólból és félbehagyja a játékot. Mert nem lakna az másutt, csak a kutyaólbán, melyet épen neki építettek oda az udvar sarkába: Talán azt álmodja szegény, hogy ő a böles, a Diogenész, táplálékát is, azt a nyomoru parajt, maga keresi össze, ha vetnek oda valamit, el nem fogadja. És játszik. Apró építőkövekből ró össze csudás hieroglifákat, művészi architektúrával: Ki tudja mit. Most lépked hátraesapott kezekkel és mintha súlyos teher alatt járna morogva, mondom: „Nullissimi“ (igy hívhatja magát és ez „nagy semmit“ jelent) — szól neki Sforza — „hol van a nádgyökered, meg az a pergament.“ És kedélyesen simogatja meg a félkegyelmű kegyenc torz pofáját. „Tudod kinek fogsz írni? Őszent-sége a pápa maga az.“ (Ez jóakaró fölénytel mosolyog, ami annyit jelent nála: emberek vagytok mindannyian s leül a mozaikkal rakott íróasztalhoz. Majd lassan kibontakozik az első lap első S betűje körül az egyház állam színeivel, chromsárga és világos ultramarinnal halványan színezett iniciále: Salve legitibus. Sforza diktál, csak ahogy jön, gyorsan, röviden, a barát lehel a betűkbe simaságot, hajlékonyságot, szint, meleget.

— Ird meg: a régi templom, a San Ambrogio szük ahhoz a nagy isteni kegyelemhez, amit reánk szegény, halandó, bűnös emberekre az Ur oszt. Szerenésés háboruk, a föld termékenysége, a buzgó milánói nép áldásos munkája, a kereskedőházak nagy forgalma, no meg egy szegény szolgád, az én testvérem szerenésetlen, de Isten irgalmában való kimulása arra indított, hogy templomot emeltessek Te és az Ur segédelmével az ő hívóinek az ő dícséretére. Hogy a Te szentséges jelvényed a művészettel párosult hitnek oltárán méltóan megállhasson, adja áldását a szent cél fölé stigmatizált kezed VI. Orbán, kinek köntöse szélét is méltatlan megcsókolni legalázatosabb szolgád, Milanó hercege.“ És irat vele egy ehhez hasonló levelet, a velencei királyhoz szólót. Végezvén aképen, hogy: „S küldök a Te Legfenségesebb Nődnek, mi asszonyunknak kilenc fehér pávát.“ Még diktálás közben mintha üzné valami, hogy siessen a kegyajándékkal, hívhatja építészt s nemsokára belép az ajtón egy robusztus, büszke, vörös orru férfi: ez Pellegrino Pellegrini dei Tibaldi, az önérzetes, rátartós művész és a kiforrott szőlőnedv nagy kedvelője, il aedificator. A barát rá sem néz, csak ír, rajzol. De né, be furcsa, azok az élettelen szemek most nyughatatlan fényvel lobognak és a művészet idegennek látszó zsenije leng a máskor redős, hajbehullta homlokon.

— Építész egy templomot a te magad terve szerint, olyan, amilyen még soha sem volt, légy kész egy hét alatt a tervvel, ne kiméj semmit, se időt, se munkát, se költséget: örök emléküted fogsz alkothatni. Olyant kell csinálnod, amilyen nem lesz soha. Te, aki bejártad Görögországot és Keletet, Nápolyt, Sziciliát, Rómát, Velencét, Firenzét, Toscanát, az egész Itáliát, te fogsz egy templomot építeni. Carrarai márvány, veronai festék, szicíliai ezüst, az Abruzzók aranya, fája rendelkezésedre áll. Ugy fogsz építeni, mintha —

Sforza mélyet lélegzik — mintha lelked üdvössége lenne rajta. Elmehetsz. S egy hét múlva elhozod a tervet.

Tibaldi eltávozik. Sforza fel-alá járkál, a barát ír. Ej dehogy, mi lelte ismét ezt az embert. A lángész eltűnt az arcáról, de rendes együgyű kifejezése helyett most aggódó ráncok vonulnak homlokára, szeme el-eltéved, a tollat rágja . . .

— Ej, hát eszeden légy és ne töltsd itt hiába az időt, mikor két olyan nagy urnak irsz! — rivall reá egyszer Sforza. — Még nem készültél el? — Amaz riadtan folytatja a munkát. Kis idő múlva Sforza távozik: Készülj el mire visszatérek. — Sforza a kincstárnokával a kincsesházba megy:

— Giudó, hólnap számbaveszed és elküldöd az öcsém portékáit, valamint kiválasztasz a kertemből kilenc fehér pávát a velencei királynak, egy levelet is adok hozzá.

A kincstárnok meghajol, Sforza kimegy. Visszátér és átveszi a két levelet, mellyel elkészült már a fél-eszi barát.

— Jó, elmehetsz.

Az lassan feláll, az ajtóig megy, aztán megáll.

— No — szól Sforza.

A barát hirtelen sietve tér vissza és suttogva szól:

— Uram, templomot építettész? — s pislog hozzá sebesen, rőt haját simogatva. Sforza bólint. A barát valami nagyra készül, homloka megint verejtékes, s reszket a hangja. — Uram, nekem van egy hatalmas templomtervem, egy egész életen át dolgoztam rajta, hátha átvizsgálád. Hatalmas, eget ostromló dolog az, talán nem is lenne hozzá elég pénz a világon.

Sforza röviden felnevet, aztán elgondolkozik. Válat von:

— Hm. Bolond szavában Isten szava hangzik néha.

— Az, az Uram, Isten volt maga, aki nekem a templom eszméjét sugta. Maga az Isten. Egy éjszaka volt az . . .

(Folyt. köv.)

Csanády György.

Nemzeti étkezde

Somogyi-utca 20.,
a Szent Imre ház alatt.

Allandóan elfogad abonenseket, ügybentékezésre, mint kihordásra. Tisztán kezelt házikoszt, figyelmes kiszolgálás. Szolid árak, allandóan tejes kávé és hideg buffet. Szíves pártfogást kér. Egyetemi hallgatóknak árkedvezmény. Szabó Albert tulajdonos.

Figyelmes kiszolgálás

Dugonics-tér 11.

A közp. egyetem közelében.

Szántai

Bérletnél árkedvezmény.

borbély és manicure termében

LUCZA JÓZSEF

kelmefestő és vegytisztító ipartelepe
SZEGED, KAZINCZY-UTCA 14. SZÁM.

Fiókküzetek:

Mikszáth Kálmán-utca 9. (Valéria-tér paprikapiacsarok), Gizella-tér 3. és Kiskunfélegyháza.

Ipartelepi telefon 10-75.

Különlegesség: A tisztításra adott férfiruhákon kisebb javítás teljesen díjtalan.

Alapítva: **KRIER RUDOLF** Telefon: 1884. 13-91.

Uri- és egyenruha szabósága, egyenruházati és hadfelszerelési intézete. — Divatos uriöltönyök, sportruhák, egyenruhák, angol lovagionadrágok készítése.

Egyetemi hallgatóknak előnyár.